

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/92/2025
Identifikačné číslo spisu:	1119201443
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1119201443.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ B. E. G., narodený XX. K. XXXX, G. E. C. XXX, 2/ C. E. G., narodený XX. G. XXXX, G. E. C. XXX, obaja zastúpení: URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Červeňova 15, IČO: 47 244 895, proti žalovaným: 1/ SIMPATICO modeling&production, spol. s r. o., Bratislava, Mateja Bela 7, IČO: 45 652 368, 2/ D. G. T., narodený XX. K. XXXX, R., D. X, obaja zastúpení: BURDA LEGAL s.r.o., Bratislava, Rudnícka 8, IČO: 46 530 894, o určenie neexistencie právneho nároku, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-18C/5/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. júna 2024 sp. zn. 2Co/92/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo dňa 17. marca 2023, č.k. 18C/5/2019-444 rozhodol tak, že žalobu žalobcov zamietol pre absenciu naliehavého právneho záujmu a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/ v rozsahu 100 %.

2. Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (ust. § 379 a ust. § 380 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (ust. § 385 odsek 1 CSP a contrario v spojení s ust. § 219 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/, 2/ nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

2.1. Odvolací súd preskúmaním napadnutého rozhodnutia v medziach odvolacích dôvodov, dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď žalobu žalobcov z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu zamietol. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd doplnil, že je nepochybné, že podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je naliehavý právny záujem na požadovanom určení, na skúmaní ktorého súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie.

Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je, alebo nie je, vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť (R 17/1972). Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý rieši (odstraňuje neistotu vzťahu sporových strán alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/264/2007, 5Cdo/31/2011, 4Cdo/111/2008).

2.2. Naliehavý právny záujem nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva (R 22/2017).

2.3. Pokiaľ ide o judikatúru v týchto veciach týkajúcich sa absencie naliehavého právneho záujmu Najvyšší súd SR v rozsudku sp.zn. 3Cdo/112/2004, kde predmetom konania bolo určenie, že žalované nie sú vlastníčkami nehnuteľnosti uvádza, že naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (na to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o ne/existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva, a či snád spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. V rozsudku dospel k záveru, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Najvyšší súd taktiež v rozsudku sp.zn. 5Cdo/31/2004, kde predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, uvádza, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád len nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. K otázke určovacích žalôb sa opakovane vyjadril aj Ústavný súd SR. V tejto súvislosti možno poukázať na aktuálne rozhodnutia sp.zn. III. ÚS 588/2021, sp.zn. III. ÚS 622/2021, v ktorých ústavný súd skonštatoval, že určovacia žaloba je oprávneným prostriedkom ochrany tam, kde na jej základe je možné dosiahnuť právnu istotu v dotknutom právnom vzťahu, a zároveň na jej základe možno dosiahnuť úpravu vzájomných vzťahov a predísť budúcim sporom. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len na zbytočné rozmnožovanie sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba. Súdna prax sa ustálila aj na názore, že určovacia žaloba je spravidla prípustná pri spornosti práv (právnych vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/105/2013).

2.4. Žalobcovia v rámci svojho podaného odvolania namietali nesprávne posúdenie absencie naliehavého právneho záujmu zo strany súdu prvej inštancie, pričom poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019 sp.zn. 2ObdoV/11/2019. Majú za to, že súd prvej inštancie si nesprávne vyložil normu procesného práva a to konkrétne ustanovenie § 137 písm. c) CSP, pokiaľ ustálil, že žalobcovia na žalobe nemajú naliehavý právny záujem. Žalobcovia v rámci podaného odvolania taktiež poukázali na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. sp.zn. 5Cdo/31/2011, 4Cdo/89/2007, 5Obdo/51/2011, 6Cdo/392/13, 3Cdo/12/2004, 4Cdo/49/2003 a

zdôraznili, že princíp subsidiarity nie je možné vnímať absolútne striktné, s poukazom na to, že určovací rozsudok je prejudiciálne záväzný pre konanie o žalobe na plnenie. Na tieto argumenty žalobcov uvedené v rámci podaného odvolania odvolací súd uviedol, že každý prípad je potrebné posudzovať individuálne a to aj s ohľadom na skúmanie naliehavého právneho záujmu, ktoré je v rámci určovacej žaloby vždy prioritné. Určovacou žalobou sa teda žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že tu určitý právny vzťah právo je (pozitívne určenie), alebo že tu nie je (negatívne určenie). Takéhoto určenia sa však žalobca môže domáhať iba vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu bez tohto určenia ohrozené alebo neisté. Tento objektívny stav právnej neistoty medzi žalobcami a žalovanými je podľa žalobcov v tom, že v rámci tohto konania sa definitívne vyrieši prejudiciálna otázka, z ktorej sa potom bude vychádzať pri žalobe na plnenie. Rovnako je táto prejudiciálna otázka podľa názoru žalobcov významná pre konanie o určenie neúčinnosti právneho úkonu, a preto považujú žalobcovia určenie neexistencie práva za také, ktoré ovplyvní ich právne postavenie, a teda od tohto výroku potom závisí ako bude rozhodnuté o určovacej žalobe a o žalobe o neúčinnosť právnych úkonov. Odvolací súd k týmto argumentom uviedol, že práve tieto tvrdenia žalobcov priamo vylučujú naliehavý právny záujem na takomto určení za daného skutkového stavu. Inak povedané, v tomto prípade zo skutkového stavu popísaného v priebehu celého konania vyplýva, že v roku 2015 bola na Okresný súd Senica podaná žaloba o zaplatenie sumy vo výške 360.000 eur voči žalobcovi 1/, ktorá je vedená pod sp.zn. 7Cb/32/2015. V rámci tohto konania súd prvej inštancie musí vyriešiť nielen otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu (t.j. postúpenie pohľadávky), ale aj otázku základu nároku a to konkrétne, či došlo ku škode, či sú splnené všetky podmienky pre priznanie nároku a v akej výške. Inými slovami, aktívna vecná legitímácia žalobcu je len jedna z čiastkových otázok (prejudiciálnych otázok), ktoré si súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd musí v rámci tohto konania o zaplatenie sumy 360.000 eur vyriešiť. Práve z tohto dôvodu nie je daný naliehavý právny záujem na takomto určení, nakoľko táto otázka je iba jedna z prejudiciálnych otázok a zároveň je treba zdôrazniť, že toto zistenie je výlučne v právomoci Okresného súdu Senica v rámci konania vedeného pod sp.zn. 7Cb/32/2015. Pokiaľ ide o konanie o neúčinnosť právneho úkonu vedené voči žalobcovi 2/, ktorý nadobudol všetky nehnuteľnosti od svojho otca (t.j. od žalobcu 1/) v takomto prípade posúdenie existencie pohľadávky a jej výšky priamo závisí od vyriešenia sporu vedeného na Okresnom súde Senica pod sp.zn. 7Cb/32/2015. Odvolací súd má za to, že táto prejudiciálna otázka, ku ktorej žalobcovia vyvolali samostatné konanie (t.j. otázka aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní vedenom pod sp.zn. 7Cb/32/2015) nemá priamy súvis s konaním o určenie neúčinnosti právnych úkonov, a preto rovnako absentuje naliehavý právny záujem na požadovanom určení vo vzťahu k žalobcovi 2/. Odvolací súd už iným (zrozumiteľnejším) spôsobom tieto skutočnosti nedokáže vysvetliť, pričom za rovnako vyčerpávajúce a zrozumiteľné považuje už odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti. Preto odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie o absencii naliehavého právneho záujmu v danej veci.

2.5. Pokiaľ ide o argumentáciu odvolateľov a ich poukaz na rozhodnutia NS SR a to konkrétne sp.zn. 2ObdoV/11/2019, 5Cdo/31/2011, 5Obdo/51/2011, 6Cdo/392/2013, 3Cdo/112/2004, 4Cdo/49/2003, 3Cdo/53/2007, možno konštatovať, že ide o odlišné skutkové základy sporu, ktoré sú na prejednávanej právnu vec neaplikovateľné. Otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp.zn. I. ÚS 51/2020 z 09. júna 2020 (ZNaU 24/2020), ktorý judikoval, že „(...) Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. Zásada o analógii v skutkovom stave ako nevyhnutného predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe je aplikovateľná aj na aktuálne rozhodovanie odvolacieho súdu. Žalobcami označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné rozhodnutia neriešili skutkovo a právne analogickú situáciu, o akú ide v danej veci. Ide o prípady, kedy by žalobou na plnenie nebol vyčerpaný celý predmet konania o určovacej žalobe alebo kedy sa určovacím výrokom rozsudku vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu, čo však nie je prejednávany prípad, a preto ich odvolací súd nepovažuje na prejednávajúcu vec aplikovateľné.

2.6. Pokiaľ ide o posledný odvolací dôvod namietaný žalobcami v rámci podaného odvolania a to konkrétne, že súd prvej inštancie zamietol návrh na odročenie súdneho pojednávania a neposkytol žalobcom priestor reagovať na písomné vyjadrenie žalovaných zo dňa 16. 03. 2023, a preto došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý súdny proces, pričom zdôraznili a poukázali na viaceré

rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napríklad sp.zn. 2Obdo/29/2016, 2Cdo/80/2012 odvolací súd uviedol, že postup súdu prvej inštancie v rámci pojednávania konaného dňa 17. 03. 2023 považuje za procesne správny z nasledovaných dôvodov. Predmetné vyjadrenie žalovaných zo dňa 16. 03. 2023 bolo právnomu zástupcovi žalobcov riadne, krátkou cestou doručené na pojednávaní konanom dňa 17. 03. 2023, pričom toto bolo na tomto pojednávaní aj riadne prečítané zo strany právnej zástupkyne žalovaných. Z obsahu tohto vyjadrenia však podľa názoru odvolacieho súdu nevyplývajú žiadne nové tvrdenia žalovaných, ku ktorým sa žalobcovia prostredníctvom ich právneho zástupcu už v priebehu konania nevyjadrili. Odvolací súd sa v danom prípade stotožňuje s názorom žalovaných, že išlo o ich zhrňujúce stanovisko, ktoré bolo celé prečítané na pojednávaní konanom dňa 17. 03. 2023 zo strany právnej zástupkyne žalovaných a ku ktorému sa mal možnosť právny zástupca žalobcov prítomný na danom pojednávaní vyjadriť, čo podľa názoru odvolacieho súdu aj urobil. Z tohto vyjadrenia taktiež vyplýva aj to, že žalovaní nesúhlasili s pripustením zmeny petitu navrhovanému zo strany žalobcov, avšak k týmto argumentom súd prvej inštancie zaujal také stanovisko, že tento navrhovaný petit na pojednávaní konanom dňa 17. 03. 2023 uznesením pripustil. Keďže odvolací súd z tohto vyjadrenia žalovaných nezistil ani jeden nový argument, na ktorý by právny zástupca žalovaných už v predchádzajúcich podaniach nereagoval písomne, nepovažuje odvolací súd postup súdu prvej inštancie, ktorý uznesením zamietol návrh na odročenie pojednávania na procesne nesprávny. Navyše tu treba zdôrazniť, že právny zástupca na argumenty protistrany mohol reagovať (aj reagoval) na nariadenom pojednávaní konanom dňa 17. 03. 2023, a preto možno konštatovať, že súdom prvej inštancie nebolo porušené právo žalobcu na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd nepovažuje za žiaduce neustále reagovať na to-ktoré vyjadrenie protistrany, hlavne za situácie, ak neobsahuje nové skutkové ani právne tvrdenia. Takýto postup už naznačil aj Ústavný súd SR v rámci rozhodnutia II. ÚS 83/2019 z ktorého vyplýva, že úlohou súdu je posúdiť a odôvodniť rozumnú hranicu konfrontácie a ukončenie cirkulácie procesných podaní v určitom bode. Ak teda súd prvej inštancie návrh na odročenie pojednávania uznesením zamietol, postupoval procesne správne, a teda podľa názoru odvolacieho súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu súdu prvej inštancie, a ani k odňatiu práva na spravodlivý súdny proces, tak ako to tvrdia žalobcovia. Tento argument žalobcov teda odvolací súd taktiež nepovažuje za dôvodný.

2.7. Odvolací súd záverom dodal, že ak sa zamieta určovacia žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené súčasne sa zaoberať žalobou vo veci samej (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/26/07, 1Cdo/91/06, 2Cdo/231/07). Z uvedeného teda vyplýva, že otázka potreby skúmania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, na vyriešení ktorej založil rozhodnutie súd prvej inštancie je otázkou, ktorá bola dovolacím súdom opakovane riešená (sp.zn. 8Cdo/156/2018, 4Cdo/134/2020). Rozsudok najvyššieho súdu sp.zn. 4Cdo/134/2020, ktorý bol vydaný v obdobnej právnej veci, prešiel testom ústavnosti (sp.zn. III. ÚS 117/2022).

2.8. Keďže odvolací súd nezistil žiadne pochybenie zo strany súdu prvej inštancie, rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdil. Nakoľko ani v odvolaní žalobcovia neuviedli žiadne skutočnosti, ktoré by iným spôsobom boli spôsobilé vyhodnotiť stav zistený prvoinštančným súdom, odvolanie nepovažoval odvolací súd za dôvodné, a preto rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a podľa § 387 ods. 2 CSP sa stotožnil so skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie.

2.9. Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu tohto práva nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/1997), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/1997, II. ÚS 251/2003).

3. Z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, na zachovanie práva účastníka na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, na každý argument účastníka nie je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných stranou sporu, čo sa nepochybné v prejednávanej veci stalo (porovnaj napr. m.m. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 25.09.2012 vo veci Vojtěchová proti Slovenskej republike /sťažnosť č. 59102/08/, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 9. 2011, č.k. I. ÚS 361/2010-34, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. 6. 2009, sp.zn. 5MCdo/8/2008).

3.1. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Nakoľko odvolací súd odvolaniu žalobcov nevyhovел a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil, mali žalovaní v odvolacom konaní plný úspech a vznikol im nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

4. Proti tomuto rozsudku podali žalobcovia1/ a 2/ dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4.1. Dovolatelia v podanom dovolaní namietajú, že odvolací súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať ich procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň tvrdia, že napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4.2. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia odôvodňujú viacerými pochybeniami súdov nižšej inštancie, ktoré vedú k tzv. vade zmätočnosti.

4.3. Arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia: Odvolací súd sa podľa dovolateľov stotožnil s nesprávnym právnym názorom o neexistencii naliehavého právneho záujmu bez dostatočného vysvetlenia. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že vec nedokáže vysvetliť iným (zrozumiteľnejším) spôsobom“ a považuje odôvodnenie súdu prvej inštancie za vyčerpávajúce. Takéto odôvodnenie je podľa dovolateľov arbitrárne, nepreskúmateľné a nespĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

4.4. Porušenie princípu kontradiktórnosti konania: Dovolatelia namietajú, že im bola odňatá možnosť riadne sa vyjadriť k písomnému podaniu protistrany (vyjadrenie zo dňa 16. 3. 2023), ktoré im bolo doručené až priamo na pojednávaní dňa 17. 3. 2023. Súd prvej inštancie zároveň zamietol ich návrh na odročenie pojednávania za účelom prípravy vyjadrenia. Týmto postupom, ktorý odvolací súd nesprávne aproboval, bola podľa nich porušená rovnosť strán sporu a právo na spravodlivý proces. Žalobcom nebolo umožnené efektívne sa vyjadriť k písomnému podaniu protistrany, ktoré bolo doručené až na pojednávaní. Súd prvej inštancie zamietol návrh na odročenie pojednávania a odvolací súd tento postup nesprávne schválil. Namietané porušenie ustanovení: § 178 ods. 2 CSP: Porušenie päťdňovej lehoty na prípravu na pojednávanie.

4.5. Opomenutie navrhovaných dôkazov: Súdny oboch inštancií zamietli žalobu pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu bez toho, aby vykonali dokazovanie vo veci samej. Dovolatelia opakovane navrhovali vykonať dôkazy (napr. vyžiadanie zmlúv o postúpení pohľadávok), ktoré boli podľa nich kľúčové nielen pre posúdenie samotného nároku, ale aj pre preukázanie naliehavého právneho záujmu. Nevykonanie týchto dôkazov a následné konštatovanie o neunesení dôkazného bremena považujú za svojvoľné a v rozpore s právom na spravodlivý proces. Toto konanie je v rozpore so všeobecnými ustanoveniami CSP o dokazovaní a hodnotení dôkazov. Dovolateľ argumentuje, že nebol splnený ani jeden z troch legitímnych dôvodov na nevyhovenie dôkaznému návrhu (nerelevantnosť, nemožnosť overenia, nadbytočnosť). Poukazovaná judikatúra: Opätovne sa odkazuje na judikatúru ESLP (Perna test, Murtazaliyeva proti Rusku) v kontexte povinnosti súdu odôvodniť odmietnutie kľúčových dôkazných návrhov.

4.6. Odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami a jeho odôvodnenie je len strohým konštatovaním a odkazom na rozhodnutie súdu prvej inštancie. Konkrétne sa poukazuje na formuláciu, že súd „už iným (zrozumiteľnejším) spôsobom tieto skutočnosti nedokáže vysvetliť“, čo je

podľa dovolateľov prejavom arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti.

4.7. Namietané porušenie ustanovení: Aj keď nie sú explicitne citované §§ CSP k povinnosti odôvodnenia, táto námietka smeruje proti porušeniu základných princípov CSP, ako je právo na spravodlivý proces a právo na preskúmateľné súdne rozhodnutie. Poukazovaná judikatúra: ESĽP (Perna test, Murtazaliyeva proti Rusku): Súdny sú povinné riadne odôvodniť svoje rozhodnutia, najmä ak odmietajú argumenty ak odmietajú argumenty alebo dôkazy, ktoré sú pre výsledok sporu kľúčové.

5. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Druhý dovolací dôvod sa opiera o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR.

5.1. Právna otázka: Kľúčovou právnou otázkou bolo posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu na podanie určovacej žaloby v situácii, keď protistrana podala žalobu o plnenie. Odklon od rozhodovacej praxe: Dovolatelia argumentujú, že súdy nesprávne a príliš reštriktívne aplikovali zásadu subsidiarity určovacej žaloby voči žalobe o plnenie. Poukazujú na početné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (napr. sp. zn. 5Cdo/31/2011, 6Cdo/392/2013), podľa ktorých táto zásada neplatí absolútne. Určovacia žaloba je prípustná aj popri možnej žalobe o plnenie, ak vytvára pevný právny základ pre vzťahy medzi stranami a predchádza ďalším sporom.

5.2. Ignorovanie postavenia dovolateľov: Súdny podľa dovolateľov nezohľadnili, že oni sami nemôžu podať žalobu o plnenie, keďže sú v pozícii žalovaných v iných konaniach. Určovacia žaloba je tak pre nich jediným prostriedkom, ako si môžu ochrániť svoje práva a odstrániť stav právnej neistoty. Rozhodnutie v konaní o plnenie by navyše riešilo spornú otázku len ako prejudiciálnu, ktorej posúdenie nie je záväzné pre iné konania, na rozdiel od výroku v určovacom rozsudku.

5.3. Porušenie princípu právnej istoty: Dovolatelia zdôrazňujú, že napadnuté rozhodnutie je v rozpore s princípom predvídateľnosti a právnej istoty, keďže súdy ignorovali ustálenú judikatúru a rozhodli v rozpore s ňou.

5.4. Súdny nesprávne vyhodnotili existenciu naliehavého právneho záujmu na podanie určovacej žaloby. Príliš formálne aplikovali zásadu, že žaloba o plnenie má prednosť pred určovacou žalobou, bez zohľadnenia špecifických okolností prípadu a ustálenej judikatúry, ktorá túto zásadu prelamuje.

5.5. Súdny nesprávne interpretovali a aplikovali § 137 písm. c) CSP. Poukázali na rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/31/2011, 5Obdo/51/2011, 6Cdo/392/2013. Tieto rozhodnutia konštatujú, že subsidiarita určovacej žaloby nie je absolútna a určovacia žaloba je prípustná, ak vytvára pevný právny základ a predchádza ďalším sporom. Najvyšší súd SR, sp. zn. 2ObdoV/11/2019 zdôrazňuje naliehavý právny záujem v prípadoch, keď žalobca sám nemôže podať žalobu o plnenie a aktívna legitímácia je na strane žalovaného. Ústavný súd SR, sp. zn. II. ÚS 137/2008 zdôrazňuje, že určovacia žaloba má slúžiť potrebám praktického života a nemá byť len akademickým riešením.

5.6. Rozhodnutie odvolacieho súdu ignoruje ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR a je tak v rozpore s princípom právnej istoty. Súdny sú povinné rozhodovať v analogických prípadoch zhodne, pokiaľ neexistujú presvedčivé dôvody na odklon.

5.7. Preto žalobcovia navrhli, aby dovolací súd rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 17. 03. 2023, sp. zn.: 18C/5/2019-444 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 06. 2024, sp. zn.: 2Co/92/2023 - 522 zrušil v celom rozsahu a vec vracia Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si uplatnili náhradu trov dovolacieho konania.

6. K dovolaniu žalobcov sa žalovaní 1/ a 2/ písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolania obsahujú zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolania je potrebné odmietnuť.

7.1. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za

splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7.2. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7.3. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Ak teda zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

Dovolanie vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP.

7.4. Žalobcovia 1/ a 2/ namietajú, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené až arbitrárne, ďalej namietajú nedostatok kontradiktórnosti, že im bola odňatá možnosť riadne sa vyjadriť k písomnému podaniu protistrany (vyjadrenie zo dňa 16. 3. 2023), ktoré im bolo doručené až priamo na pojednávaní dňa 17. 3. 2023. Súd prvej inštancie zároveň zamietol ich návrh na odročenie pojednávania za účelom prípravy vyjadrenia. Dovolatelia opakovane navrhovali vykonať dôkazy (napr. vyžiadanie zmlúv o postúpení pohľadávok), ktoré boli podľa nich kľúčové nielen pre posúdenie samotného nároku, ale aj pre preukázanie naliehavého právneho záujmu. Nevykonanie týchto dôkazov a následné konštatovanie o neunesení dôkazného bremena považujú za svojvoľné a v rozpore s právom na spravodlivý proces.

7.5. Podľa § 420 Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.6. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

7.7. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

7.8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj

taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a neustrannom súde, a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

7.9. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

8. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto v o svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

8.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

8.2. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

8.3. Odvolací súd v predmetnej veci zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, pričom sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal s rozhodujúcimi skutočnosťami a s podstatnými odvolacími námietkami žalobcov 1/ a 2/.

8.4. V bodoch 11. až 20. odôvodnenia odvolací súd uviedol svoje dôvody pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý zamietol žalobu žalobcov pre nedostatok naliehavého právneho záujmu s poukazom na § 137 písm. c) CSP. Zároveň poukázal aj na judikatúru v týchto veciach poukazom na viaceré rozhodnutia NS SR. Zaoberal sa aj namietanými rozhodnutiami NS SR, na ktoré žalobcovia vo svojom odvolaní poukazovali, s tým, že je potrebné posudzovať každý prípad individuálne, podrobne rozobral prečo nemožno v danom prípade s argumentami žalobcov sa stotožniť.

8.5. Z uvedeného je celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnili a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8.6. Vo vzťahu k dieľšej námietke vady zmätočnosti, že súd prvej inštancie zamietol návrh na odročenie pojednávania a neposkytol 5 dňovú lehotu na vyjadrenie sa k písomnému podaniu žalovaných zo dňa 16. 3. 2023, dovolací súd opätovne poukazuje na to, že k týmto odvolacím námietkam sa odvolací súd vyjadril v bode 16. odôvodnenia, s ktorými dôvodmi sa dovolací súd stotožňuje. V tomto smere poukazuje napr. na rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 392/2018, podľa ktorého: „Zásadu kontradiktórnosti konania nemožno chápať formalisticky, ale je potrebné dôsledne vyhodnotiť individuálne okolnosti situácie, na základe čoho možno dospieť k záveru, či v konkrétnom prípade účastníka konania bola jeho možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany naozaj reálne zmarená a tým jeho pozícia účastníka konania objektívne oslabená.“ Ako aj sp. zn. I. ÚS 155/2020, podľa ktorého: „I. Zákonné ustanovenia o povinnosti súdu doručiť vyjadrenie protistrane treba vnímať ako minimálne štandardy kladené na súd pri doručovaní podaní strán pri naplňaní princípu kontradiktórnosti. To, že je súd povinný doručovať vyjadrenie protistrane aj nad rámec zákonnej úpravy, vyplýva zo samotnej podstaty spravodlivého procesu, konkrétne zo zásady kontradiktórnosti konania. Zásada kontradiktórnosti kladie na súdy povinnosť byť ostražitý pri jej naplňaní a súdy sa tak nemôžu obmedzovať len na medze zákonných príkazov.

II. Ochrana základných ľudských práv a slobôd by však mala byť praktická, účinná a funkčná. Aj z tohto dôvodu ústavný súd nie je bezvýhradným zástancom formalistického prístupu pri posudzovaní kontradiktórnosti konania. Preto je potrebné určiť kritériá, kedy nie je potrebné, aby súd strane doručil podanie protistrany na prípadné vyjadrenie. Tieto kritériá sa môžu vyvíjať a formovať aj v závislosti od typu konania. Nepochybne však medzi ne patrí situácia, ak je vyjadrenie bezobsažné, ak sa v ňom len opakujú už uvedené argumenty alebo ak v danej veci do úvahy prichádza len určité súdom zvolené riešenie, na ktoré vyjadrenie strany nemôže mať žiadny vplyv.“

8.7. Podstatné bolo v prejednávanej veci, že žalovaní 1/ a 2/ vyjadrili v podaní zo 16. 3. 2023 nesúhlas so zmenou petitu žaloby navrhnutou práve zo strany žalobcov, ktorej napokon bolo zo strany súdu prvej inštancie vyhovieť a v tomto podaní, nešlo o nové argumenty, na ktoré už žalobcovia by nereagovali, toto vyjadrenie bolo krátkou cestou aj žalobcom doručené, boli s ním v rámci pojednávania oboznámení aj prečítaním zo strany právnej zástupkyne žalovaných. Na argumenty žalovaných právny zástupca reagoval na samotnom pojednávaní. Preto dovolací súd súhlasí s tvrdením odvolacieho súdu, že uvedeným postupom nemohlo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces porušením kontradiktórnosti konania a správne aj odvolací súd vyhodnotil, že v postupe súdu nedošlo k porušeniu práv žalobcov na spravodlivý proces, keď rozumným spôsobom ustálil hranice „konfrontácie a ukončenie cirkulácie procesných podaní“. Preto uvedeným postupom nemohlo dôjsť k porušeniu § 178 ods. 2 CSP, podľa ktorého predvolanie sa doručuje strane alebo jej zástupcovi tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Ani

žalobcovia nevypichli, nezdôraznili, ohľadom konkrétne čoho z vyjadrenia žalovaných zo 16. 3. 2023 sa nevedeli resp. nestihli vyjadriť.

8.8. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

8.9. Pokiaľ ide o ďalšiu dielčiu námietku vady zmätočnosti, že súdy nevykonali navrhnuté dokazovanie, resp. ho zamietli. Z bodu 24. rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, prečo súd ani nevykonal navrhnuté dokazovanie zo strany žalobcov : „ Preto po zistení, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem (ba priam ho sami vyvrátili poukazmi na to, že im táto žaloba má fakticky vyhrať dva predchádzajúce iné súdne spory založené na rovnakom skutkovom základe), súd nemusel a ani nesmel venovať bližšiu pozornosť rozsiahlym meritórnym argumentom žalobcov (vyššie popísaných k konštatačnej časti odôvodnenia) o neplatnosti zmlúv o postúpení, ich dodatkov a v konečnom dôsledku o neexistencii práva zo zmluvy z roku 2014; a nezostalo mu iné, ako žalobu v celom rozsahu zamietnuť ako neprípustnú. Preto, samozrejme, nebolo potrebné ani vykonať navrhnuté dôkazy ako účtovné závierky, daňové priznania, výsluchy strán a svedkov, či pripojenie vyšetrovacieho spisu, pretože z nich mali vyplynúť podľa žalobcov skutočnosti k meritu určovacej žaloby; nijaká relevancia k otázke naliehavého právneho záujmu sa neukazovala. To isté vlastne platí aj o viacerých listinných dôkazoch, ktoré strany do spisu doložili, ako napr. rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 25Cbi/23/2014 z 13.04.2016, rozhodnutie č. TA/3062/2011/OZaHF-008 z 02.08.2011, oznámenie o postúpení pohľadávky z 01.04.2019 (oznámenie spoločnosti žalobcovi 1/), Dodatok č. 1 k zmluve o postúpení pohľadávky zo 16.09.2011, Dodatok č. 1 k zmluve o postúpení pohľadávky zo 19.11.2014 - taktiež z nich nevyplývali skutočnosti relevantné pre rozsudok.“ A keďže odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, pričom odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu tvoria jeden celok a žaloba bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takto podanej žalobe, nebolo potrebné vykonávať navrhované dokazovanie.

9. Vzhľadom na dovolacie námietky týkajúce sa dokazovania najvyšší súd poukazuje na znenie § 185 ods. 1 CSP, v ktorom je uvedené, že súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Z tohto ustanovenia vyplýva, že súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať je výlučne na súde, ktorý musí dbať na to, aby nevylúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať relevantný skutkový poznatok. Súd prvej inštancie tak ako už bolo vyššie uvedené zdôvodnil nevykonanie navrhnutých dôkazov ich neúčelnosťou, z dôvodu, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na podanej žalobe, s ktorým dôvodom sa stotožnil aj odvolací súd. Jednoducho povedané, súd prvej inštancie konštatoval, že im táto žaloba má fakticky vyhrať dva predchádzajúce iné spory, čo je proti základným zásadám a logike veci aj zo strany odvolacieho súdu. Preto rozhodol správne, keď z dôvodu neúčelnosti tieto dôkazy zamietol vykonať. Podrobne zdôvodnil, že žalobcovia sú v postavení žalovaných v konaní pred OS Senica 7Cb/32/2015 v spore o zaplatenie, kde sa riešia všetky dielčie sporné otázky vzťahov medzi stranami a práve preto nie je daný naliehavý právny záujem na takejto žalobe v tomto konaní. Rovnako to zdôvodnil odvolací súd aj vo vzťahu k ďalšiemu konaniu o neúčinnosť právneho úkonu.

9.1. Vzhľadom na to, námietky vady zmätočnosti nie sú opodstatnené a bolo ich potrebné odmietnuť postupom podľa § 447 písm. c) a f) CSP:

Dovolanie vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Pripomenúť treba, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

10.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí, nie už tým, pod ktoré písmeno § 421 CSP ju podradí. Dovolací súd poukazuje tiež na to, že právne otázky v zmysle § 421 ods. 1 CSP nemôžu mať hypotetický charakter, ale sú spojené so skutkovým stavom, z ktorého odvolací súd vychádzal, t.j. rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia tejto konkrétnej otázky.

10.2. Podľa žalobcov kľúčovou právnou otázkou bolo posúdenie (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na žalobe na určenie existencie právneho vzťahu, v situácii, keď protistrana podala žalobu o plnenie. Za nesprávne právne posúdenie považovali to, že o požadovanom určení môže byť prejudiciálne rozhodnuté v súvisiacich sporoch a argumenty uplatnené v tomto spore by mohli byť bez ťažkostí použité ako procesná obrana pred žalobami v oboch sporoch uvedených na Okresnom súde v Senici (sp. zn. 7Cb/32/2015 a sp. zn. 9C/258/2018.) Žalobcovia v tomto smere poukazujú na odklon od viacerých rozhodnutí NS SR a to napr. 3Cdo/115/2016, 5Cdo/31/2011, 5Obdo/51/2011, 6Cdo/392/2013, 3Cdo/112/2004, 2ObdoV/11/2019, 9Cdo/251/2021, 4Cdo/136/2009, II. ÚS 137//2008, IÚS .631/2013. Podľa žalobcov otázku existencie resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu treba posudzovať výlučne s ohľadom na právny záujem žalobcu, záujem žalovaného je pri posudzovaní tejto otázky irelevantný. Žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vždy vtedy, ak nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv alebo oprávnených záujmov iným procesným spôsobom. Ide o prípady, keď nemá možnosť podať žalobu na plnenie a kedy má legitimáciu na podanie žaloby na plnenie výlučne žalovaná strana.

10.3. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikátúrou. Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 C. s. p. je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. 12. Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno za ustálenú

rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj dovolateľom označený rozsudok býv. Najvyššieho súdu SSR z 30. 1. 1975 sp. zn. 1 Cz 129/74, ktorý bol publikovaný v Zborníku stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR 1970 - 1983, č. IV, Praha 1986, str. 461, a ktorý je pri nezmenenej právnej úprave v riešenej právnej otázke stále použiteľný.

10.4. Podstata právneho posudzovania veci tkvie v závere oboch súdov o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu na žalobe podľa § 137 písm. c) CSP po pripustenej zmene žaloby o určenie, že : „I. Súd určuje, že právny nárok (plnenie) voči Žalobcovi 1 zo Zmluvy o postúpení pohľadávky, uzatvorenej dňa 19. 11. 2014 medzi Žalovaným 2 ako postupcom a Žalovaným 1 ako postupníkom, ktorej predmetom je postúpenie peňažnej pohľadávky voči Žalobcovi 1, ktorá mala vzniknúť titulom náhrady škody v dôsledku údajného protiprávneho konania Žalobcu 1 ako akcionára, člena predstavenstva spoločnosti FARMAKUM a. s., nie je daný (neexistuje)“, z dôvodu, že samotné ich skutkové tvrdenia, ktoré boli základom žaloby, ako aj ich právna argumentácia, že sú v iných dvoch sporoch pred Okresným súdom Senica v postavení žalovaných (v spore o zaplatenie a v spore o relatívnu neúčinnosť, v podaniach strán bližšie vysvetľovaných), a preto údajne došlo k ohrozeniu ich subjektívneho práva, čo žalobcovia uvádzali v žalobe aj v návrhu na zmenu žaloby, práve naopak - podľa súdu - priamo vylučujú existenciu ich tvrdeného naliehavého právneho záujmu. Nič totiž nebránilo a nebráni žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/, aby sa práve argumentáciou o neexistencii nároku žalovaného 1/ voči žalobcovi 1/, ktorý mal vyplývať zo zmluvy o postúpení pohľadávky z roku 2014, bránili v označených sporoch, kde sú jednotlivé v postavení žalovaných. Fakt, že skutkovým základom tvrdeného nároku žalovaného 1/ v týchto sporoch pred Okresným súdom Senica mala byť v reťazi právnych skutočností okrem iného aj cesia pohľadávky zmluvou z roku 2014 (ako *condicio sine qua non*), vyplynul už zo zhodných skutkových tvrdení strán teraz súdeného sporu. Aj z pripojeného spisu Okresného súdu Senica sp. zn. 8C/25/2018, teda spisu zo sporu o relatívnu neúčinnosť (žaloba v kópii na č. l. 262 spisu tunajšieho súdu) jasne vyplýva, že tamajší žalobca (tu žalovaný 1/) odvodzuje svoje právo zo zmluvy z roku 2014. Obdobne to platí o argumentácii žalobcu 1/ v spore o zaplatenie z 05. 11. 2017 (č. l. 408 spisu v teraz súdnej veci). Vo vzťahu k žalovanému 2/ žalobcovia napokon naliehavý právny záujem na určení neexistencie nároku zo zmluvy z roku 2014 ničím (azda okrem všeobecných tvrdení o ochrane práv a právnej istote) ani len netvrdili. Neoznačili jasne ani to, aké jeho právo vlastne spochybňujú, a teda prečo ho vlastne žalujú takouto určovacou žalobou.

10.5. Nie je sporné, že predmetná žaloba žalobcov v tejto veci je zo dňa 28. 1. 2019, kedy už proti žalobcovi 1/ zo strany žalovaného 1/ prebiehalo konanie pred Okresným súdom Senica pod sp. zn. 7Cb/32/2015 o zaplatenie 360 000 eur s prísl., ktorú mal žalovaný 1/ nadobudnúť z titulu postúpenia pohľadávky, ktorá mala vzniknúť titulom náhrady škody v dôsledku protiprávneho konania žalobcu 1/ ako akcionára a člena predstavenstva spoločnosti FSARMAKUM, a.s.. a ktorá mala byť pred tým postúpená spoločnosťou žalovanému 2/ zmluvou o postúpení pohľadávok zo 16. 9. 2011. Už v tomto konaní sa musí vyriešiť aj otázka petitu v tejto súdnej veci, ktorý je prejudiciálnou otázkou v tejto konkrétnej veci. Aj následná žaloba vo veci relatívnej neúčinnosti, kde žaluje žalovaný 1/ žalobcu 2/, kde odporuje úkonom žalobcu 1/, ktorý previedol na žalobcu 2/ tam uvedené nehnuteľnosti, začala pred konaním vo veci tejto, i tu žalobca 2/ popiera existenciu spornej pohľadávky.

10.6. Už odvolací súd sa vyjadroval k otázke skúmania naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP a to v bodoch 13., 14. a 15. poukazom na viaceré rozhodnutia NS SR a Ústavného súdu SR, zároveň podrobne zdôvodnil ich význam v jednotlivých prípadoch, zdôraznil individuálne posudzovanie jednotlivých prípadov z hľadiska skutkového a právneho a aj odlišnosť s prejednávanej vecí. V tomto smere sa dovolací súd s jeho odôvodnením v plnom rozsahu stotožňuje bez potreby opakovane sa vyjadrovať k jednotlivým rozhodnutiam uvádzanými v dovolaní žalobcov.

10.7. Dovolací súd poukazuje na to, že z rozhodnutia NS SR sp. zn. 2ObdoV/11/2019 vyplýva právna veta : „Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je podľa ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj podľa § 137 písm. c) C. s. p.) vtedy, ak je určovacia žaloba schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah, za predpokladu, že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv. Taktiež rozhodnutie obsahuje určité teoretické východiská a aj poukaz na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu pre žalobu v zmysle § 80 písm. c) OSP, teraz § 137 písm. c) CSP, s ktorými úvahami sa dovolací súd rovnako stotožňuje (body 19 až 20).

10.8. Z bodu 16. predmetného rozhodnutia dovolacieho súdu však vyplýva : „ Z obsahu dovolania je zrejmé, že právnou otázkou, pri ktorej riešení sa odvolací súd podľa žalobcu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, je otázka posúdenia (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na žalobe na určenie existencie právneho vzťahu, osobitne v situácii, keď po podaní určovacej žaloby podala protistrana žalobu na plnenie.

10.9. V predmetnej dovolacej veci je zrejmé, že žaloba o zaplatenie, ktorá je vedená pred OS Senica pod sp. zn. 7Cb/32/2015 predchádzala žalobe v tejto veci, tak potom odvolací súd aj k tejto veci správne poukázal, že nejde o skutkovo a právne analogickú situáciu, doplnil aj vo vzťahu k ostatným rozhodnutiam, že ide o prípady, kedy by žalobou na plnenie nebol vyčerpaný celý predmet konania o určovacej žalobe alebo sa určovacím výrokom vytvorí pevný základ vzťahu medzi stranami sporu, čo však nebol prejednávaný prípad. S uvedeným vyhodnotením zo strany odvolacieho súdu sa dovolací súd stotožňuje a zároveň uvádza, že vzhľadom na uvedené nejde ani o odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v posudzovaní otázky naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe v zmysle § 137 písm. c) CSP vzhľadom na zistenú skutkovú situáciu v tejto konkrétnej veci. Preto bolo potrebné aj v tejto časti dovolanie ako neopodstatnené odmietnuť podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietnuť.

11. Dovolaciemu súdu nedá nepoukázať na to, že dovolanie žalobcov obsahuje celkom 285. bodov, pričom sa javí, že bolo písané s úmyslom doslova zahltiť dovolací súd neustále opakujúcou argumentáciou, bez vyzdvihnutia podstaty veci, nehovoriac o poukaze na rozhodnutia z trestných vecí. Dovolací súd poukazuje na to, že dovolanie nie je „dobré napísané“ tým, že čím je obsiahlejšie, tým lepšie, ale dovolanie je dobré napísané (bez hodnotenia jeho dôvodnosti) z hľadiska kvality, keď vystihuje podstatu veci a podstatu dovolacích dôvodov, pričom nemusí byť zahľtené, tak ako tomu bolo v tomto prípade.

12. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.